

Ο ΓΥΡΟΣ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ ΜΕ ΕΝΑ ΣΟΜΠΡΕΡΟ

45 μοναδικές ιστορίες όπου το ποδόσφαιρο
είναι συχνά μόνο η αφορμή

Περιεχόμενα

Πρόλογος	11
Εισαγωγή	15

ΕΝΑ ΠΑΙΧΝΙΔΙ ΓΕΜΑΤΟ ΘΡΥΛΟΥΣ

Ο Ντιέγκο στην Ατσέρα	21
Εντουάρντ Στρελτσόφ: Ο ποδοσφαιριστής που κατάφερε να γυρίσει από το κρύο	26
Γκι Ρου: Ο άνθρωπος που έφτιαξε την Οσέρ	34
Ο αιώνιος αρχηγός της Ουρουγουάης	41
Όταν ο Μπάτζιο γύρισε στη Φλωρεντία	47
Ο μονόχειρας θρύλος της Στουτγκάρδης	53
Ο καταραμένος του Τερφ Μουρ	58

ΜΙΑ ΜΕΓΑΛΗ ΑΓΑΠΗ

Η μπάλα δεν λεκιάζεται, Ντιεγκίτο	65
Ο άνθρωπος που έχασε τα πάντα, εκτός από την αγάπη για το ποδόσφαιρο	68
Κώστας Νεστορίδης, ετών 83	76

Η ΜΠΑΛΑ ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΤΟ ΠΙΟ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟ ΠΡΑΓΜΑ

Χόρχε «Μάχικο» Γκονζάλες: Ο άνθρωπος που θα γινόταν βασιλιάς (αν δεν τον έπαιρνε ο ύπνος)	81
Ο διαιτητής που σφύριξε ημίχρονο στο 32'	87
Η μέρα που ο Μπεστ κέρδισε και τη Νιούκαστλ και τον φόβο	92
Ουζάκι, τσιγαράκι και κίτρινες κάρτες: Η ζωή του Βάλτερ Φρος	99
«Ο Κρόιφ, σαμπάνιες, γυμνά κορίτσια και βουτιές» και το Μουντιάλ του 1978	104
Μπράντι, Marlboro και γκολ: Η καριέρα του Ντάριο Χούμπνερ	112

ΤΟ ΠΟΔΟΣΦΑΙΡΟ ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΓΙΑ ΜΠΑΛΑΡΙΝΕΣ

Ο άνθρωπος που δεν νοιάστηκε για τίποτα	123
Ωδή στον Χοσέ τον Λουίς τον Τσιλαβέρτ	128
Η Βιολέτ και τα απαγορευμένα παιχνίδια	137

Κάιν και Άβελ του ποδοσφαίρου	146
Ο ψηλός και ο κοντός του Μπρίστολ	151
Η ιστορία του πιο τρελού τερματοφύλακα	158
Πολ Μέρσον: Τι να μην κάνεις για να γίνεις επαγγελματίας ποδοσφαιριστής	165

ΑΣ ΜΙΛΗΣΟΥΜΕ ΓΙΑ ΟΜΑΔΕΣ

Όταν οι φανέλες απέκτησαν αριθμούς	175
Η ομορφιά του να επιλέγεις τον δύσκολο δρόμο	181
Εδώ είναι Βαλκάνια: Μια ομάδα που την έλεγαν Στεάουα	187
Το δέντρο που φυτέψαμε	193
Το τέλος της κυριαρχίας των Ούγγρων και η «κατάρα» του Γουάνκτορφ	198
Όταν η Ευρώπη έμαθε την Ουρουγουάη	205
Βουλγαρία 1993-1994: Ωδή στην πιο καλτ ομάδα όλων των εποχών	213

ΑΥΤΟΙ ΠΟΥ ΕΡΧΟΝΤΑΙ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΑ ΤΟΥΡΝΙΚΕ

Ο Πάντιτς, η Μαργαρίτα και τα λουλούδια στο κόρνερ	223
Η αγκαλιά της ψυχής	229
Η μέρα που ο Ρέντναπ έβαλε έναν οπαδό της Γουέστ Χαμ να παίξει	233
Το πάθος στη φωνή	242
Η μέρα που οι οπαδοί της Ράσινγκ γέμισαν δύο γήπεδα	247
Ο οπαδός που σκότωσε το ίνδαλμά του	253
Ναπολέων, ο σκύλος-σύμβολο	262

PLATA O PLOMO

Θα έκανες ποτέ τάκλιν στον Πάμπλο Εσκομπάρ;	269
Η Μαφία και το ποδόσφαιρο	275
Το πρωτάθλημα στο οποίο οι σκόρερ είναι πραγματικοί φονιάδες	283

ΚΑΤΙ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΟ ΑΠΟ ΕΝΑ ΠΑΙΧΝΙΔΙ

Ο τελικός που κλόνισε μια δικτατορία	293
Ο άνθρωπος που το ποδόσφαιρο τον έσωσε από μία γενοκτονία	299
«Να κερδίζεις ή να χάνεις, αλλά πάντα με δημοκρατία»	304
Το ντέρμπι της ικουρίνια του Ατότσα	314
Όταν οι φωνές των γκολ κάλυψαν τις κραυγές των βασανιστηρίων	319

Σομπρέρο ονομάζεται στο ποδόσφαιρο η ενέργεια κατά την οποία ένας ποδοσφαιριστής «τσιμπάει» την μπάλα πάνω από το κεφάλι ενός ανυποψίαστου αντιπάλου και την ξαναπαίρνει περνώντας την από πίσω του. Σύμφωνα με τους Λατινοαμερικανούς, ο όρος προέρχεται από το περίγραμμα που σχηματίζεται από την πορεία της μπάλας στον αέρα και την πορεία του παίκτη γύρω από τον αντίπαλό του.

Πρόλογος

Έχεις σκεφτεί ποτέ τι συμβαίνει όταν ο αντίπαλος σου κάνει ένα σομπρέρο; Περνάει την μπάλα ίσα ίσα πάνω από το κεφάλι σου. Ίσα ίσα όμως, αυτό είναι το σωστό. Να νιώθεις τις τρίχες του κεφαλιού σου να ηλεκτρίζονται απ' αυτήν καθώς κατεβαίνει, χωρίς να μπορείς να κάνεις τίποτα για να την εκτρέψεις από την πορεία της. Ε, μετά τι; Την υποδέχεται στην πλάτη σου και φεύγει.

Το μισό κοινό αποθεώνει τον ντριπλέρ, το άλλο μισό σε δείχνει γελώντας. Ζόρικη στιγμή, αν είσαι το θύμα. Θυμώνεις. Θες να τον εκδικηθείς, επειδή πιστεύεις ότι σε γελοιοποίησε. Η μπάλα ήταν μισό μέτρο πάνω από το έδαφος. Γιατί δεν έκανε προβολή; Γιατί δεν την κλότσησε πιο ψηλά; Γιατί δεν την έδωξε μακριά; Γιατί αυτό; Όσο η ώρα περνά, αρχίζεις και καταλαβαίνεις. Είναι επιλογή το δύσκολο. Είναι η κληρονομιά του Γκαρίντσα που εμπότισε το ποδοσφαιρικό DNA του Ροναλντίνιο. Είναι η τέχνη του περιττού που ξεχωρίζει

τον μέτριο από τον αρτίστα. Και το άθλημα χρειάζεται τους αρτίστες, γιατί αυτοί του προσφέρουν τις στιγμές της αθανασίας του, αυτοί δημιουργούν τις ιστορίες που από τη μνήμη περνάνε απευθείας στην καρδιά.

Αυτού του ήθους και ύφους τις ιστορίες βρίσκουμε στα κείμενα του *El Sombrero* από το 2008 μέχρι σήμερα. Ιστορίες που μοιάζουν περισσότερο σαν να διαβάζεις ένα εντυπωσιακό παραμύθι σε μικρό παιδί που σε κοιτάει με μάτια ορθάνοιχτα παρά με «καλοσιδερωμένα» αφιερώματα καθιερωμένων ΜΜΕ. Ιστορίες που βουτάνε στους ωκεανούς της ποδοσφαιρικής ιστορίας και αναδύονται κρατώντας στο χέρι εκείνη ακριβώς τη συνηθισμένη πετρούλα, που όμως πάντα έχει κάτι να πει. Χωρίς να φωνάζει ή να καμώνεται ότι είναι κάτι παραπάνω απ' αυτό που είναι, ιστορία αντί υστερίας, κάθε τέτοια πετρούλα μάς φέρνει σε επαφή μ' έναν άνθρωπο, μια ομάδα, μια στιγμή, μια περίοδο, που κάποιος, κάποιοι, ένας, λίγοι ή πολλοί προσπάθησαν να πετύχουν τους σκοπούς τους με τον δικό τους τρόπο.

Σ' ένα σύμπαν μακριά από την απαστράπτουσα ποδοσφαιρική πραγματικότητα και την κυρίαρχη εικόνα του σήμερα, όπου οι μόνοι αλά μπρατσέτα χοροί είναι αυτοί των υπέρογκων ποσών, των λειασμένων κοινωνικών δικτύων και των καλουπωμένων υπεραθλητών/αψεγάδιαστων υπερανθρώπων, ήτοι σ' έναν μασίφ, αδιαπέραστο όγκο λάμψης και αδιάλειπτης επιτυχίας, στέκεται το *El Sombrero* με τις ταπεινές του πέτρες στα χέρια του, μιλώντας μας για ιστορίες

άλλες. Με διηγήσεις βγαλμένες από τον πυρήνα του αθλήματος, με πρωταγωνιστές θριαμβικούς αλλά και τραγικούς, ανθρώπους κανονικούς, που όμως μπορούν να εγείρουν και να μεταδώσουν γνήσια πάθη. Ποδοσφαιριστές που έγιναν ήρωες στο δευτερόλεπτο ή που τους έκανε ήρωες ο χρόνος, «καταραμένες» ομάδες και άλλες που δοξάστηκαν από το πουθενά, πολλές προσεκτικά επιλεγμένες ψηφίδες από το πλούσιο μωσαϊκό του αθλήματος που δύσκολα παρατηρείς με την πρώτη ματιά – τα κείμενα αυτά παίρνουν θέση στο κέντρο του ψηφιδωτού.

Καθώς τα χρόνια περνούν και το ποδόσφαιρο αλλάζει δέρμα όλο και πιο συχνά, σε μια συντονισμένη προσπάθεια των ανθρώπων που κινούν τα παγκόσμια νήματά του να αποδώσει τα υπερκέρδη που ονειρεύονται –ακόμα και με κίνδυνο το αντίτιμο να είναι ότι ο κόσμος αργά ή γρήγορα θα σιχαθεί την υπερπροσφορά–, ιστορίες σαν αυτές που βρίσκεις στο *El Sombrero* (άρα και στο βιβλίο που κρατάς) πολλαπλασιάζουν τη συναισθηματική και ιστορική τους αξία.

Η μέρα που ο Ντιέγκο κυλίστηκε στις λάσπες της Ατσέρα, η λειτουργία της Κορινθιακής Δημοκρατίας του Σόκρατες, τα τάκλιν του Λεονέλ Άλβαρεζ στον Πάμπλο Εσκομπάρ είναι όλα μοναδικές και πολύτιμες στιγμές του ποδοσφαίρου. Διαμάντια μαζεμένα ένα ένα από τα σκουπίδια της «πολλής συνάφειας του κόσμου», προσεκτικά τοποθετημένα από το *El Sombrero* σε μια χρονοκάψουλα μνήμης για τις τωρινές, αλλά και τις επόμενες γενιές. Για να διαβάσουν και να

νιώσουν. Για να μελετήσουν το παρελθόν, έτσι ώστε να εξηγήσουν το παρόν τους και άρα να ξέρουν πού πατούν και πού πηγαίνουν. Για να κατανοήσουν εντέλει το γιατί—όποτε σε τυφλώνει ο ήλιος—μπορείς πάντα να βρίσκεις καταφύγιο και παρηγοριά στη σκιά ενός σομπρέρο.

Γιάννης Τσαούσης,
ραδιοφωνικός παραγωγός

Εισαγωγή

Θυμάμαι το βράδυ του Αυγούστου του 2008 που έπεσε η ιδέα για το *El Sombrero*. Όχι ότι τότε το έλεγαν έτσι, δεν είχε όνομα ακόμη. Ούτε γιατί το θεώρησα κάτι τόσο σημαντικό εκείνη τη στιγμή. Απλώς επειδή, όπως συχνά συμβαίνει με εμάς τους ποδοσφαιρόφιλους, θυμάμαι ποιο παιχνίδι έβλεπα όταν συνέβη κάτι. Είχαμε χάσει εντός έδρας και δεν είχα πολλή διάθεση. Ο Πέτρος μού έστειλε σε μήνυμα την ιδέα του. *«Αφού ασχολούμαστε τόσο με το ποδόσφαιρο και μας αρέσει να γράφουμε, γιατί να μην το κάνουμε χόμπι;»* Ήταν η εποχή του blogging, όλοι ήταν μικροί συγγραφείς και είχαν απόψεις για τα πάντα.

Σκασμένος από το γεγονός ότι μια ομάδα με Ριβάλντο και Σκόκο κατάφερε να χάσει, το αντιμετώπισα όπως όταν βλέπεις έναν παλιό συμμαθητή στον δρόμο μετά από χρόνια και λέτε να κανονίσετε να βρεθείτε. Γνωρίζετε κι οι δύο ότι δεν πρόκειται να γίνει ποτέ. Η διαφορά είναι ότι με τον Πέτρο

μιλούσαμε καθημερινά και ότι δεν το είπε τυπικά. Τις επόμενες μέρες η κουβέντα συνεχίστηκε και το αποφασίσαμε. Ένα ποδοσφαιρικό blog που θα μιλούσε με διαφορετικό τρόπο για το ελληνικό και για το ξένο ποδόσφαιρο. Για το όνομα έψαχνα έμπνευση σε λατινοαμερικανικούς ποδοσφαιρικούς όρους. Και κάπως έτσι γεννήθηκε το *El Sombrero*.

Ξεκινήσαμε τέσσερα άτομα γράφοντας για τις ομάδες μας στην Ελλάδα, αλλά και για ξένο ποδόσφαιρο. Αποκτήσαμε όλο και περισσότερους αναγνώστες και, όταν τα social media γιγαντώθηκαν, βοήθησαν να φτάσουμε σε ακόμα μεγαλύτερο κοινό. Δεκατρία και βάλε χρόνια μετά, είμαστε ακόμα εδώ. Όχι όλοι. Επειδή υπάρχει και η κανονική ζωή εκεί έξω, κάποιοι σταμάτησαν, αφού έβαλαν τις βάσεις, κάποιοι άλλοι προστέθηκαν στην πορεία. Μαζί μας μεγάλωνε και το *El Sombrero* και εξελισσόταν.

Το χόμπι μετατράπηκε σε καθημερινή απασχόληση και άγγιξε περισσότερο κόσμο. Το βασικότερο είναι ότι άγγιξε και κόσμο που δεν ασχολείται με το ποδόσφαιρο. Είναι πάρα πολλές οι φορές που άνθρωποι μας είπαν: «Δεν μου αρέσει το ποδόσφαιρο, αλλά σας παρακολουθώ». Το θεωρώ ως το μεγαλύτερο παράσημο. Να γράφεις για είκοσι δύο μαντράχαλους που κυνηγάνε μια μπάλα, αλλά να καταφέρνεις να δείξεις γιατί είναι τόσο σημαντικό. Για τους ανθρώπους που παίζουν, αλλά και για τους ανθρώπους που παρακολουθούν. Πώς κάνει το ποδόσφαιρο τον κόσμο να χαρεί, να γελάσει, να συγκινηθεί, να θυμώσει. Πώς συνδέεται με μεγαλύτερα γεγονότα.

Αυτός είναι κι ο στόχος του βιβλίου μας. Να σας ταξιδέψει με ιστορίες από είκοσι συνολικά χώρες του κόσμου. Δημοσιευμένες, αλλά και αδημοσίευτες. Ξεκινώντας από παίκτες και προπονητές, προχωρώντας σε ομάδες, συνεχίζοντας με οπαδούς και καταλήγοντας στο πώς το ποδόσφαιρο επηρεάζει και επηρεάζεται από την κοινωνία μας. Ένα βιβλίο για τους παλιούς αναγνώστες μας, αλλά και για νέους.

Κωνσταντίνε, Ελεωνόρα, Μύρωνα, Πέτρο, το ταξίδι συνεχίζεται.

Δημήτρης

ΕΝΑ ΠΑΙΧΝΙΔΙ ΓΕΜΑΤΟ ΘΡΥΛΟΥΣ

*Οι άνθρωποι που σημάδεψαν
μια ομάδα/μια χώρα/μια εποχή*

Ο Ντιέγκο στην Αισέρα

Το βράδυ της Πρωταπριλιάς του 1991 στο αεροδρόμιο της Ρώμης γράφτηκε ο επίλογος μιας εκ των ωραιότερων και πιο ιδιαίτερων σχέσεων του παγκοσμίου ποδοσφαίρου. Ο Ντιέγκο Αρμάντο Μαραντόνα έφυγε κρυφά από την Ιταλία με μια μεταμεσονύκτια πτήση. Οι δημοσιογράφοι, τα κανάλια και όλος ο υπόλοιπος κόσμος πληροφορήθηκαν τη φυγή του την επόμενη μέρα. Παρότι δεν υπήρχε κάποια επίσημη δήλωση, κατά βάθος όλοι ήξεραν πως ο Μαραντόνα δεν σκόπευε να επιστρέψει, καθώς τα ανοιχτά μέτωπα πλέον ήταν αμέτρητα.

Η Εφορία τον κατηγορούσε για φοροδιαφυγή, το δικαστήριο είχε αποφανθεί πως μία εκ των ερωμένων του, η Κριστίνα Σινάγκρα, δικαιούταν μηνιαία διατροφή για το παιδί που έκανε με τον Ντιέγκο, η ιταλική δικαιοσύνη τον είχε συμπεριλάβει

στην έρευνά της για την τοπική Μαφία, έρευνα που σχετιζόταν με υποθέσεις ναρκωτικών και ιερόδουλων, η ίδια του η ομάδα είχε πάει στα δικαστήρια την εταιρεία που διαχειριζόταν την εικόνα του, υποστηρίζοντας πως η συμπεριφορά του πλέον έβλαπτε τη Νάπολι (τον τελευταίο χρόνο ο Ντιέγκο έκανε συχνά κοπάνες από τις προπονήσεις ισχυριζόμενος ότι έχει στρες, αρνιόταν να συμμετάσχει σε κάποια παιχνίδια, ειδικά όταν το προηγούμενο βράδυ είχε προγραμματισμένο κάποιο πάρτι με γυναίκες και ναρκωτικά, και ουσιαστικά άφησε αβοήθητη τη Νάπολι στην προσπάθειά της να υπερασπιστεί τον τίτλο της –τερμάτισε τελικά στην όγδοη θέση–, αλλά και να προχωρήσει στο Κύπελλο Πρωταθλητριών, πηγαίνοντας σαν τουρίστας, ξεχωριστά από την ομάδα, στο κρίσιμο παιχνίδι με τη Σπαρτάκ στη Μόσχα), και, το σοβαρότερο όλων, λίγες εβδομάδες πριν είχε βρεθεί θετικός σε αντνιτόπινγκ κοντρόλ μετά από ένα παιχνίδι με την Μπάρι.

Εφτά χρόνια πριν, τον χειμώνα του 1984, τα πράγματα ήταν τελείως διαφορετικά. Ο «Πίμπε ντε όρο» (Χρυσό Αγόρι) και η Νάπολι βρίσκονταν στον πρώτο χρόνο της σχέσης τους και όλα έμοιαζαν σχεδόν παραμυθένια, παρά το γεγονός πως η κορυφή του ιταλικού ποδοσφαίρου έμοιαζε σαν μακρινό όνειρο. Ο εικοσιτετράχρονος Αργεντινός μπορεί να μην είχε γίνει ακόμα «Θεός», αλλά ήταν ήδη «Μεσσίας», αυτός που όλοι πίστευαν (και όχι άδικα, όπως αποδείχτηκε) πως θα αλλάξει τον ρου της ιστορίας της ομάδας. Το πιο σημαντικό απ' όλα όμως είναι ότι κατά έναν μεγάλο βαθμό ήταν ακόμα

εκείνος ο θρασύς πιτσιρικάς από μια φτωχή οικογένεια που δεν είχε γνωρίσει καλά τη χλιδή και την πολυτέλεια που συναντάει κανείς όταν το εισόδημά του αυξάνεται κατακόρυφα και η φήμη του φτάνει σε κάθε γωνιά του πλανήτη.

Μερικά χιλιόμετρα βορειοανατολικά από τη Νάπολη βρίσκεται η Ατσέρα, μια μικρή πόλη 40.000 κατοίκων τότε, ένα από αυτά τα μέρη που προσπερνάς με το αμάξι και λίγη ώρα μετά έχεις ξεχάσει την ύπαρξή τους. Τον χειμώνα εκείνο ένας απελπισμένος ντόπιος πατέρας που έβλεπε πως τα λεφτά του δεν έφταναν για να μεταφερθεί ο άρρωστος γιος του στη Γαλλία για να υποβληθεί σε επέμβαση ζήτησε τη βοήθεια του Πιέτρο Πουζόνε, ενός εικοσιενάχρονου ποδοσφαιριστή που είχε καταγωγή από την Ατσέρα και εκείνη την εποχή έπαιζε στη Νάπολι. Ο Πουζόνε συζήτησε το θέμα με τους συμπαίκτες του και ζήτησε από τη διοίκηση άδεια για να διεξαχθεί στην Ατσέρα ένα φιλικό με αντίπαλο την τοπική ερασιτεχνική ομάδα, τα έσοδα του οποίου θα ενίσχυαν την οικογένεια του μικρού παιδιού.

Σύμφωνα με τον Πουζόνε, ο πρόεδρος της ομάδας, Κοράντο Φερλαΐνο, είχε αρνητική στάση, φοβούμενος για τη σωματική ακεραιότητα των παικτών, και ειδικότερα του Μαραντόνα, που λίγους μήνες πριν είχε γίνει η πιο ακριβή μεταγραφή στην ιστορία του ποδοσφαίρου. Ο Ντιεγκίτο όμως είχε πάρει εξ αρχής τη δική του απόφαση: «Θα πάμε να παίξουμε». Και κάπως έτσι, χάρη στην επιμονή ενός πεισματάρη ταλαντούχου Αργεντινού με φουντωτό μαλλί, η

Ατσέρα απέκτησε μια όμορφη ιστορία για να διηγείται στις επόμενες γενιές.

Η Νάπολι κατέφθασε στο μικρό γηπεδάκι της πόλης ένα κρύο και μουντό απόγευμα και αντίκρισε αυτό ακριβώς που φοβόταν η διοίκηση της ομάδας εξ αρχής: ένα ερασιτεχνικό γήπεδο, χωμένο ανάμεσα σε παλιά, ερειπωμένα κτίρια, με αποδυτήρια που δεν είχαν ούτε τα στοιχειώδη, μια κεντρική, ετοιμόρροπη κερκίδα και έναν αγωνιστικό χώρο γεμάτο λακούβες, χώμα και λασπουριά.

Οι παίκτες και των δύο ομάδων έκαναν προθέρμανση μπροστά σε παρκαρισμένα αυτοκίνητα, την ώρα που διάφοροι παρατρεχάμενοι περνούσαν από δίπλα προσπαθώντας να συνειδητοποιήσουν ότι ο τύπος με το 10 στη φανέλα που έκανε τσαλιμάκια στο πάρκινγκ του γηπέδου της πόλης τους ήταν πράγματι ο Μαραντόνα, ένα από τα μεγαλύτερα ταλέντα του πλανήτη εκείνη την εποχή.

Παρά την τραγική κατάσταση του αγωνιστικού χώρου, που χειρότερευε όσο περνούσε η ώρα, ο αγώνας ξεκίνησε και τελείωσε κανονικά. Το περιβραχιόνιο της Νάπολι μόνο για το συγκεκριμένο παιχνίδι φόρεσε ο ντόπιος Πουζόνε. Αδιαφορώντας για τα (πολλά) λεφτά που είχαν επενδυθεί σ' αυτόν και για το ότι ήταν ένα από τα ανερχόμενα αστέρια του Καμπιονάτο, ο Ντιεγκίτο αντιμετώπισε την όλη εκδήλωση σαν ένα ακόμα παιχνίδι, όπως αυτά που έπαιζε μικρός στους δρόμους και στις αλάνες του Μπουένος Άιρες.

Κυνήγησε χαμένες μπαλιές, έφτιαξε παιχνίδι, ντρίπλαρε,

έκανε τάκλιν, πανηγύριζε τα γκολ του, έπεσε στις λάσπες και σε μια φάση στο δεύτερο ημίχρονο πέρασε όποιον έκανε το λάθος να βρεθεί μπροστά του, συμπεριλαμβανομένου και του τερματοφύλακα, πριν σκοράρει σε άδεια εστία και αποθεωθεί από τον κόσμο, που, επειδή δεν χωρούσε στις κερκίδες (υπολογίζεται πως περισσότεροι από 5.000 άνθρωποι κατέκλυσαν κάθε γωνιά του γηπέδου), στεκόταν όρθιος, δίπλα στις πλαϊνές γραμμές, με τις ομπρέλες στο χέρι.

Στο τέλος του αγώνα όλο το γήπεδο σηκώθηκε όρθιο και χειροκρότησε παρατεταμένα γι' αυτή τη μικρή αλλά τόσο ανέλπιστη (για τους κατοίκους μιας τόσο μικρής, αδιάφορης πόλης) παράσταση. Ο ίδιος αποχώρησε λασπωμένος από την κορυφή ως τα νύχια. Αυτή δεν ήταν η πρώτη αλλά ούτε και η τελευταία φορά στη ζωή του που λερώθηκε, κυριολεκτικά και μεταφορικά, παίζοντας μπάλα. Αρκετά χρόνια μετά, στο ποδοσφαιρικό του αντίο, εκστόμισε τα ωραιότερα λόγια της καριέρας του: «Εγώ έκανα λάθος και το πλήρωσα. Αλλά η μπάλα δεν λεκιάζεται».

Σε μια συνέντευξή του το 2015 ο Πουζόνε αποκάλυψε πως τα λεφτά που συγκεντρώθηκαν από τα εισιτήρια και τις χορηγίες κάλυψαν και με το παραπάνω την επέμβαση του μικρού, που υγιής πλέον μπορεί να διηγείται στα δικά του παιδιά πως μια μέρα του χειμώνα του 1984 ο καλύτερος παίκτης του κόσμου ήρθε, για χάρη του, να παίξει μπάλα στις λάσπες.

(duendes)

Εντουάρντ Στρελτσόφ: Ο ποδοσφαιριστής που κατάφερε να γυρίσει από το κρύο

Υπήρξε ο Τζορτζ Μπεστ της Σοβιετικής Ένωσης, μόνο που είχε τραγικότερη μοίρα. Όπως ο Μπεστ, δεν έπαιξε ποτέ σε τελικά Παγκοσμίου Κυπέλλου, παρότι υπήρξε μια πρόωρη ποδοσφαιρική ιδιοφυΐα σαν τον Πελέ – ένα από τα παρατσούκλια του ήταν «Ο Ρώσος Πελέ». Αλλά, για να είμαστε ακριβείς, ο Εντουάρντ Στρελτσόφ ήταν Σοβιετικός. Γεννήθηκε το 1937, μεσουράνησε την ταραγμένη δεκαετία του '50 και πέθανε λίγο πριν πάψει να υπάρχει η ΕΣΣΔ.

1950: Η Γερμανία χωρίζεται σε δύο κράτη, η Σοβιετική Ένωση αποκτά τα πρώτα της ατομικά όπλα κι επουλώνει τις πληγές της υπό την πολύ πατρική προστασία του Στάλιν. Το ποδόσφαιρο συνεχίζεται κανονικά. Δυο ομάδες της Μόσχας μονοπωλούν τους τίτλους, η Ντιναμό, η ομάδα της Αστυνομίας,

και η Τσε Ντε Κα, μετέπειτα ΤΣΣΚΑ, η ομάδα του Κόκκινου Στρατού. Ο δεκατριάχρονος γιος μιας μεταλλεργάτριας εντυπωσιάζει τον προπονητή της Τορπέντο Μόσχας, της ομάδας της αυτοκινητοβιομηχανίας ΖΙΣ (αρχικά που σημαίνουν «Εργοστάσιο Στάλιν»).

Σε δυο χρόνια ο Εντουάρντ, το παιδί-θαύμα, θα παίζει στην πρώτη ομάδα της Τορπέντο· σε τρία, πριν κλείσει τα δεκαεφτά, θα γίνει ο νεαρότερος σκόρερ του σοβιετικού πρωταθλήματος· σε τέσσερα θα κληθεί να παίζει στην Εθνική, η οποία, μετά την οδυνηρή ήττα από τη Γιουγκοσλαβία στους Ολυμπιακούς του Ελσίνκι το 1952 («Τίτο-Στάλιν 3-1» έγραψαν οι εφημερίδες), βρισκόταν σε πλήρη αναδιοργάνωση – όπως βρισκόταν και η ίδια η χώρα μετά τον θάνατο του Στάλιν το 1953.

Ο Στρελτσόφ είχε τα χαρακτηριστικά του μοντέρνου σέντερ φορ: ψηλός, δυνατός, με τεχνική, έξυπνος, καλός και με τα δυο πόδια, με αδυναμία στα τακουνάκια –κίνηση που στα ρωσικά τώρα λέγεται *στρελτσόφ*–, δεινός σκόρερ αλλά και με πολύ καλά στατιστικά στις ασίστ. Λίγο πριν από τα δεκαοκτώ του θα αναδειχθεί πρώτος σκόρερ στο πρωτάθλημα και θα παίζει το πρώτο του ματς με τη Εθνική: τρία γκολ, τρεις ασίστ· Σουηδία-Στρελτσόφ 0-6. Ο Σουηδός προπονητής θα πει: «Εμείς θα περιμένουμε πεντακόσια χρόνια για να δούμε τέτοιο παίκτη» – στην πραγματικότητα θα περιμένουν είκοσι έξι, μέχρι τη γέννηση του Ζλάταν Ιμπραϊμοβιτς.